Tenkrát, když jsi mi na hlavu hodila krabici s legem. Dřevěná podlaha pokropená krví.

„Vymyslel sis někdy místo, a pak se do něj přemístil?“ zeptala ses, zatímco jsi vybarvovala obrázek domku ve stylu Thomase Kinkadea. „Pozoroval ses někdy zezadu, pronikáš hlouběji a hlouběji do té krajiny, až se sobě vzdaluješ?“

Jak jen jsem ti mohl vysvětlit, že to, co popisuješ, je psaní? Jak jen jsem ti mohl říct, že navzdory všemu jsme si vlastně my dva blízcí tak, jako stíny našich dlaní mísící se na dvou různých stránkách?

„Promiň,“ omlouvala ses mi, když jsi mi obvazovala ránu na čele. „Obleč se. Půjdeme do McDonaldu.“ S hlavou pulzující bolestí jsem namáčel kuřecí nugety do kečupu, zatímco ty jsi přihlížela. „Musíš vyrůst a zesílit, jo?“

• • •

Včera jsem si zase přečetl *Deník truchlení* Rolanda Barthese. Tu knihu psal denně, celý rok poté, co mu zemřela matka. *Znám tělo své matky*, píše, *nemocné a pak umírající*. Tehdy jsem přestal číst. Tehdy jsem se rozhodl ti napsat. Tobě, která jsi ještě naživu.

Poslední sobotu v měsíci jsme vždycky vyrazili do nákupního centra, pokud ti po zaplacení účtů zbyly nějaké peníze. Někteří lidé se pěkně oblékají do kostela nebo na večeři; my jsme se vyfintili do obchodního centra u dálnice I-91. Vstávala jsi brzo, hodinu ses líčila, oblékla se do svých nejlepších černých šatů pošitých flitry, vzala sis své jediné zlaté kruhové náušnice a nazula černé brokátové boty. Pak sis klekla, vetřela mi do vlasů pomádu a sčesala je dozadu.

Kdyby nás viděl někdo cizí, nepoznal by, že si kupujeme jídlo v místním obchodu na rohu Franklin Avenue, u jehož dveří se válely stvrzenky od poukázek na jídlo, kde základní potraviny jako mléko a vejce stály třikrát víc než na předměstí a otlučená a scvrklá jablka se válela v kartonové krabici, jejíž

dno nasáklo prasečí krví z netěsnící přepravky s volně položenými vepřovými kotletami, pod nimiž se led už dávno roztekl.

„Dáme si ty nóbl čokolády,“ říkala jsi a ukazovala na obchod s pralinkami Godiva. Vzali jsme si papírový pytlík a do něj namátkou vybrali pět nebo šest kostiček čokolády. Často jsme si v obchodním centru nekoupili nic jiného. Pak jsme chodívali a předávali si mezi sebou jednu kostičku, dokud se nám prsty sladce a černě neleskly. „Takhle si má člověk užívat života,“ říkala jsi, když sis olizovala prsty, z jejichž nehtů se po týdnu, kdy jsi ostatním poskytovala pedikúru, setřel růžový lak.

Tenkrát na parkovišti jsi křičela a mávala pěstmi, zatímco ti večerní slunce leptalo vlasy do ruda. Pažemi jsem si kryl hlavu před dutými údery tvých kloubů.

O těch sobotách jsme chodívali pasážemi tak dlouho, dokud obchody jeden po druhém nestáhly kovové mříže. Pak jsme zamířili k autobusové zastávce na konci ulice, dech nám poletoval nad hlavami, tobě na tváři usychal make-up. V rukou jsme nesli jen svoje ruce.

• • •

Dnes ráno, těsně před rozedněním, stál před mým oknem jelen, v mlze tak husté a světlé, že druhý jelen, který stál opodál, vypadal jako nedokončený stín toho prvního.

Můžeš si tu scénu vybarvit. Můžeš ji nazvat „Dějiny paměti.“

• • •

Migraci může odstartovat sklon slunečního světla, který naznačuje změnu ročního období, teploty, života rostlin a přísunu potravy. Samičky monarchů stěhovavých kladou vajíčka po cestě. Každé vyprávění má víc než jednu nit, každá nit je příběhem o rozdělení. Cesta je dlouhá sedm tisíc sedm set sedmdesát tři kilometrů, víc, než kolik měří tahle země.

Monarchové, kteří odletí na jih, se na sever už nevrátí. Každý odlet je tedy konečný. Jenom jejich děti se vracejí; jenom budoucnost znovu navštěvuje minulost.

Co jiného je země než bezmezná věta, než život?

Tenkrát jsi u toho čínského řezníka ukázala na pečené prase, které viselo na háku. „Takhle přesně vypadají žebra člověka, který uhořel." Pak ses přiškrceně zasmála, po chvíli mlčení jsi vyndala peněženku a zamračeně jsi počítala, kolik máme peněz.

Co jiného je země než doživotí?

• • •

Tenkrát ten galon mléka. Džbán se mi tříští o ramenní kost, načež na kuchyňské kachličky dopadá vytrvalý bílý déšť.

Tenkrát, když jsme šli do lunaparku a ty jsi se mnou jela na Supermanově horské dráze, protože jsem se sám bál. Zvracela jsi pak s hlavou zabořenou v odpadkovém koši. Ve svém radostném opojení jsem ti tenkrát zapomněl říct *Děkuju*.

Tenkrát, když jsme jeli nakupovat do Godwillu a nabrali si do vozíku hromadu věcí se žlutou cenovkou, protože žlutá cenovka znamenala padesátiprocentní slevu. Roztlačil jsem nákupní vozík, naskočil na zadní příčku, klouzal se a cítil se jako boháč s tou naší kořistí odložených pokladů. Mělas tenkrát narozeniny. Rozhazovali jsme. „Vypadám jako opravdová Američanka?" zeptala ses, když sis přiměřovala bílé šaty. Možná byly trochu moc formální vzhledem k příležitostem, které se ti mohly naskytnout, ale přesto byly dostatečně všední, abys je přece jen *mohla* užít. Kdo ví. Zakřenil jsem se a přikývnul. Vozík byl už tak vrchovatě naložený, že jsem před sebe pořádně neviděl.

Tenkrát ten kuchyňský nůž – ten, co jsi popadla, odložila, a pak mi třesoucím hlasem tiše řekla, „Vypadni. Vypadni." A já vyběhl ze dveří a rozběhl se černými letními ulicemi. Běžel

jsem, dokud jsem nezapomněl na to, že mi je deset, dokud jsem neslyšel nic než tlukot vlastního srdce.

• • •

Tenkrát v New Yorku, týden poté, co během autonehody zemřel bratranec Phuong, jsem nastupoval do příměstského vlaku linky 2 a ve chvíli, kdy se otevřely dveře, jsem ho spatřil živého, jeho tvář, jasná a kulatá, se dívala přímo na mě. Zalapal jsem po dechu – bylo mi ale jasné, že je to jen někdo, kdo se mu podobá. Přesto mě pohled na něco, o čem jsem netušil, že ještě někdy uvidím, rozrušil – ty zcela jasné rysy, veliká čelist, široké čelo. Jeho jméno se mi vydralo z úst dříve, než jsem jej mohl zadržet. Když jsem vystoupil z podzemky, sednul jsem si na požární hydrant a zavolal ti. „Mami, já ho viděl," oddechoval jsem. „Mami, přísahám, že jsem ho viděl. Vím, že to zní šíleně, ale viděl jsem Phuonga ve vlaku." Prožíval jsem panický záchvat. A ty jsi to věděla. Chvíli jsi mlčela a pak jsi začala broukat melodii „Hodně štěstí, zdraví." Neměl jsem tenkrát narozeniny, ale byla to jediná písnička, kterou jsi znala v angličtině. A já poslouchal a tisknul si telefon k uchu tak silně, že ještě hodiny poté jsem měl na tváři obtisknutý růžový obdélník.

• • •

Je mi dvacet osm let, měřím 163 cm, vážím 51 kg. Vypadám hezky přesně ze tří úhlů a příšerně odkudkoli jinde. Píšu ti z těla, které bývalo tvoje. Čímž chci říct, že ti píšu jako syn.

Když budeme mít štěstí, konec věty je místem, kde můžeme začít. Když budeme mít štěstí, něco se přenese dál, jakási další abeceda vepsaná v krvi, šlachách a neuronech; předkové, jež zatěžují svůj rod tichým nutkáním letět na jih, směřovat k místu ve vyprávění, které nikdo neměl přežít.

• • •